

1 Ko civillietās un krimināllietās izprot ar sprieduma izpildi?**Piespiedu izpildes lietas saskaņā ar Izpildes kodeksu (*utsökningsbalken*)**

Piespiedu izpilde nozīmē, ka izpildes iestāde panāk, ka tiek pildīts pienākums, ko noteikusi tiesa vai cita struktūra. Piespiedu izpilde parasti ir saistīta ar pienākumu maksāt naudu vai pamest savu mājokli. Cits piespiedu izpildes veids ir saistīts ar nošķiršanu vai citiem drošības pasākumiem.

Piespiedu izpildi, kas ir saistīta ar samaksas pienākumu, īsteno kā apķīlāšanu. Apķīlāšana ļauj arestēt parādniekam piederošo īpašumu. Ja pienākums paredz, ka personai ir jāpārvietojas, piemēram, jāpamet mājoklis, piespiedu izpilde notiek izlikšanas ceļā. Citos gadījumos piespiedu izpilde parasti izpaužas tā, ka izpildes iestāde uzdod personai, pret kuru lūgts veikt piespiedu izpildi, veikt kādu darbību, pakļauties rīkojumam vai citam nolēmumam. Izpildes iestāde ir tiesīga noteikt naudas sodu.

Piespiedu izpildes lietas saskaņā ar Bērnu un vecāku kodeksu (*föräldrabalken*)

Piespiedu izpilde saskaņā ar Bērnu un vecāku kodeksu ir saistīta ar pasākumiem, kas praksē jāveic attiecībā uz jautājumu, kas izriet no lēmuma vai vienošanās bērna aizgādības, dzīvesvietas, kontaktēšanās vai atdošanas lietās. Tiesa, kas lemj par piespiedu izpildi, var noteikt naudas sodu vai izdot rīkojumu, ka bērns tiek atņemts ar policijas palīdzību. Šie noteikumi par piespiedu izpildi tiek piemēroti arī tad, kad saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 2201/2003 (Briseles II regula) tiek izpildīti ārvalstu nolēmumi, ja piespiedu izpilde attiecas uz bērna personu. Tomēr, ja piespiedu izpilde ir saistīta ar bērna mantu vai tiesāšanās izdevumiem, piemēro Izpildes kodeksu.

2 Kura iestāde vai iestādes ir kompetentas izpildes jomā?

Piespiedu izpildi īsteno Zviedrijas Izpildes dienests (*Kronofogdemyndigheten*). Tādēļ Izpildes dienests lemj, piemēram, par apķīlāšanu. Par darbību kopumā atbild vecākais izpildes ierēdnis, bet faktisko izpildi parasti veic citi ierēdņi (izpildes ierēdņi).

3 Kādi ir priekšnoteikumi, lai lēmums (nolēmums) būtu izpildāms?**3.1 Procesuālā kārtība****Piespiedu izpildes lietas saskaņā ar Izpildes kodeksu**

Lai varētu notikt piespiedu izpilde, ir nepieciešams spriedums vai cits izpildu dokuments.

Piespiedu izpildes pamats var būt kāds no šādiem izpildu dokumentiem:

tiesas spriedums, verdikts vai lēmums,

tiesas apstiprināts izlīgums vai vienošanās par mediāciju, ko tiesa atzinusi par izpildāmu piespiedu kārtā

apstiprināts rīkojums par kriminālsodu, apstiprināts maksājuma rīkojums vai apstiprināts rīkojums par naudas sodu par noteikumu pārkāpumu,

šķīrējtiesas spriedums,

rakstiska apņemšanās divu liecinieku klātbūtnē, kas attiecas uz uzturlīdzekļu maksāšanu saskaņā ar Laulības kodeksu (*äktenskapsbalken*) un Vecāku un bērnu kodeksu (*föräldrabalken*),

administratīvās iestādes lēmumu, ko izpilda saskaņā ar speciālo tiesību normu,

dokuments, kas ir izpildāms saskaņā ar speciālo tiesību normu,

Izpildes dienesta spriedums vai lēmums, kas saistīts ar rīkojumu par maksājumu vai palīdzību izpildes lietā, kā arī Eiropas maksājuma rīkojumi, kurus izpildes iestāde atzinusi par izpildāmiem.

Tiklīdz ir izdots izpildu dokuments, piespiedu izpildes sākšanai papildus nav nepieciešams atsevišķs tiesas vai citas iestādes lēmums.

Būtisku Izpildes dienesta darba daļu veido informācijas iegūšana par parādnieka mantu. Parādniekam ir jāsniedz informācija par savu mantu un saraksta veidā vai ar liecību jāapstiprina, ka sniegtā informācija ir precīza, pretējā gadījumā tam draud kriminālatbildība. Iestāde var arī uzdot parādniekam sniegt šo informāciju, piedraudot ar naudas sodu. Naudas sodu pēc Izpildes dienesta lūguma nosaka rajona tiesa.

Pieteikumu par piespiedu izpildi var iesniegt mutiski vai rakstiski. Pieteikuma iesniedzējs (persona, kas lūdz veikt piespiedu izpildi) mutisku pieteikumu var iesniegt, personīgi ierodoties Izpildes dienestā. Rakstisku pieteikumu jāparaksta pieteikuma iesniedzējam vai tā pārstāvim.

Izmaksas, kas valstij rodas piespiedu izpildes lietās (administratīvās izmaksas), tiek segtas no maksājumiem (izpildes nodevām). Administratīvās izmaksas, ja tas ir iespējams, parasti ir jāapmaksā atbildētājam lietā (ieteikuma iesniedzēja pretējai pusei), kad tiek veikta izpilde. Tomēr parasti pieteikuma iesniedzējs ir atbildīgs par valsts izmaksu segšanu. Izņēmumi no noteikuma par pieteikuma iesniedzēja atbildību var tikt paredzēti, piemēram, attiecībā uz lielāko daļu uzturlīdzekļu maksājumu pieprasījumu.

Vispārējs noteikums ir, ka par katru izpildu dokumentu, kura piespiedu izpilde tiek lūgta, ir jāmaksā pamatmaksā. Piespiedu izpildes lietā, kas ir saistīta ar privāttiesisku prasījumu, pamatmaksā ir SEK 600.

Citi maksājumi, kas var būt jāveic, ir sagatavošanas nodevas, pārdošanas maksājumi un īpašie maksājumi.

Piespiedu izpildes lietas saskaņā ar Bērnu un vecāku kodeksu

Piespiedu izpilde var notikt, pamatojoties uz vispārējās jurisdikcijas tiesas lēmumu bērna aizgādības, dzīvesvietas, kontaktēšanās vai atdošanas lietās.

Piespiedu izpilde var notikt arī, pamatojoties uz vienošanos par aizgādību, dzīvesvietu vai kontaktēšanos, kuru noslēguši vecāki un apstiprinājuši sociālās labklājības padome. Zviedrijā var izpildīt arī ārvalstu lēmumus, piemēram, lēmumu, kas ir izpildāms saskaņā ar Briseles II regulu.

Lēmumus par piespiedu izpildi pieņem rajona tiesas. Pieteikumu par piespiedu izpildi parasti iesniedz rajona tiesā pēc bērna dzīvesvietas. Ja bērns nedzīvo Zviedrijā, pieteikumu iesniedz Stokholmas rajona tiesā (*Stockholms tingsrätt*).

Pieteikumu var iesniegt, piemēram, vecāks, pie kura bērnam jāpārceļas vai ar kuru tam jākontaktējas.

Izskatot lietu, tiesa var dot īpašus norādījumus sociālā dienesta darbiniekam, lai tas censtos pārliecināt personu, kuras aprūpē bērns atrodas, labprātīgi pildīt lēmumu vai vienošanos. Ja lieta ir steidzama, tiesa vai policijas iestāde var nolemt, ka bērnu jāaprūpē nekavējoties. Lai īstenotu piespiedu izpildi, tiesa var noteikt naudas sodu vai izdot rīkojumu, ka bērns tiek atņemts ar policijas palīdzību.

Par pieteikumu piespiedu izpildei saskaņā ar Bērnu un vecāku kodeksu netiek iekasēta samaksa. Tomēr jebkurai no pusēm var piespriet maksāt otras puses izdevumus par lietu. Pusei, kuras dēļ ir radušās izmaksas par bērna atņemšanu vai aprūpēšanu, var piespriet atlīdzināt šīs izmaksas valstij.

3.2 Galvenie noteikumi

Piespiedu izpildes lietas saskaņā ar Izpildes kodeksu

Dažos gadījumos piespiedu izpilde var tikt kavēta. Tā notiks, ja, piemēram, izpildu dokuments ir tik neskaids, ka to nevar izmantot par piespiedu izpildes pamatu.

Ir arī iespējams, ka persona, kurai ar spriedumu uzdots veikt kādu darbību, ir izpildījusi ar šo spriedumu uzlikto pienākumu, piemēram, samaksājusi noteiktu naudas summu.

Iespējams arī gadījums, kad personai, kurai uzdots veikt kādu darbību, ir pretraspība pret pieteikuma iesniedzēju, t. i., tiek iesniegts iebildums par ieskaitu. Ieskaits ir šķērslis piespiedu izpildei, ja izpildes dienests konstatē, ka ir iesniegta pretraspība derīga izpildu dokumenta vai rakstiska prasījuma apliecinājuma veidā.

Tāpat piespiedu izpilde nevar notikt, ja parādnieks apgalvo, ka cits strīds pušu starpā ir šķērslis piespiedu izpildei un šo iebildumu nav iespējams nekavējoties noraidīt. Piemēram, runa var būt par iebildumiem pret noilgumu.

Ja izpildu dokumentu atceļ tiesa, piespiedu izpildi nekavējoties aptur.

Dažos gadījumos tiesa var noteikt, ka aktīvs piespiedu izpildes process ir jāizbeidz (to sauc par kavēšanu).

Piespiedu izpildes lietas saskaņā ar Bēmu un vecāku kodeksu

Tiek pieņemts, ka lēmuma vai vienošanās noteikumi ir bērna labākajās interesēs. Tiesa piespiedu izpildes pārskatīšanā nevar atkārtoti izvērtēt lēmumu vai vienošanos, un galvenā alternatīva ir labprātīgas izpildes panākšana. Ja ir nepieciešams kāds piespiedu pasākums, visbiežāk tā ir naudas soda uzlikšana. Bērna fiziska savākšana ir vienīgi galējais līdzeklis.

Dažkārt piespiedu izpildi var kavēt šķēršļi, piemēram, bērna slimība.

Ja bērns ir sasniedzis tādu vecumu un brieduma līmeni, ka ir jāņem vērā tā vēlmes, piespiedu izpildi nevar veikt pret bērna gribu, izņemot, ja tiesa konstatē, ka tas nepieciešams, lai ievērotu bērna intereses. Tiesai arī jāatsakās no piespiedu izpildes, ja ir skaidrs, ka tā būtu pretrunā ar bērna interesēm.

4 Izpildu darbību raksturs un mērķis

4.1 Kāda veida manta var tikt pakļauta izpildu darbībām?

Piespiedu izpildes lietas saskaņā ar Izpildes kodeksu

Lai īpašumu varētu apķīlāt, tam jāatbilst konkrētiem priekšnoteikumiem. Īpašumam:

jāpieder parādniekam;

jābūt pārnesamam;

jābūt ar naudas vērtību.

Ar apķīlājumu var pārņemt jebkāda veida īpašumu. Noteikumus par pamatīpašumu parasti piemēro tikai fiziskām personām. Kā nekustams, tā kustams īpašums var tikt apķīlāts.

Ar kustamu īpašumu saprot ne tikai personīgo īpašumu (piemēram, automašīnas, laivas un citus transportlīdzekļus), bet arī aktīvus (piemēram, kontus bankā) un dažādas tiesības (piemēram, lietošanas tiesības vai mirušas personas mantojuma masas daļu).

Arī ienākumus, pensijas utt. var apķīlāt.

Ne visu īpašumu var apķīlāt. Tas attiecas uz pamatīpašumu. Noteikumus par pamatīpašumu parasti piemēro tikai fiziskām personām. Pamatīpašums ir, piemēram:

apģērbs un citi parādnieka personīgai lietošanai paredzēti priekšmeti, kuriem ir saprātīga vērtība, mēbeles, sadzīves tehnika un citas iekārtas, kas nepieciešamas, lai pārvaldītu un uzturētu mājokli,

darbarīki un citas iekārtas, kas ir nepieciešamas parādnieka iztikai vai profesionālajai apmācībai,

personiskās mantas, piemēram, medaļas un sporta sacensību balvas, kuru vērtība parādniekam ir tik īpaša, ka būtu nesaprātīgi tās apķīlāt.

Mantu pret apķīlāšanu var aizsargāt arī speciālās tiesību normas. Tādas var būt, piemēram, attiecībā uz kompensāciju.

Ieturēšana no algas var notikt tikai no naudas summas, kas pārsniedz to, kas parādniekam ir nepieciešama sevis un ģimenes uzturēšanai.

Šajā ziņā dažiem prasījumiem ir priekšroka attiecībā pret citiem. Prasījums, kas ir saistīts ar uzturlīdzekļu maksāšanu, būs prioritārs pār citiem prasījumiem.

4.2 Kādas ir izpildu darbību sekas?

Piespiedu izpildes lietas saskaņā ar Izpildes kodeksu

Pēc īpašuma apķīlāšanas parādniekam vairs nav tādas kontroles pār to, kā iepriekš. Parādnieks nedrīkst īpašumu izmantot tā, ka tas kaitētu pieteikuma iesniedzējam, to atsavinot vai jebkādā citā veidā, izņemot, ja to īpaša iemesla dēļ pēc apspriešanās ar pieteikuma iesniedzēju ir atļāvusi Izpildes iestāde.

Jebkuram, kurš prettiesiski lieto apķīlāto īpašumu, draud kriminālsods.

Ar lēmumu par apķīlāšanu tiek piešķirtas prioritātes tiesības uz īpašumu.

Piespiedu izpildes lietā trešai personai ir jānorāda, vai parādniekam pret to ir prasījumi vai cita veida saistības, kam var būt nozīme, izvērtējot, vai parādniekam ir apķīlājams īpašums. Pienākums atklāt informāciju ir arī jebkurai trešai personai, kuras valdījumā atrodas parādnieka īpašums, piemēram, ķīlas vai noguldījuma veidā. Piemēram, bankai ir jāsniedz informācija par parādnieka bankas kontiem, seifiem un citu īpašumu, kas atrodas bankas uzraudzībā. Pienākums atklāt informāciju ir arī parādnieka radniekiem un draugiem.

Informāciju no trešām personām var pieprasīt rakstiski vai mutiski, un, ja nepieciešams, trešās personas var izsaukt uz nopratināšanu. Tās var piespiest to atklāt, piedraudot ar naudas sodu vai ieslodzījumu.

Apķīlātu īpašumu Izpildes iestāde var nekavējoties pārdot piespiedu kārtā. Piespiedu pārdošana parasti notiek publiskā izsolē, bet dažos gadījumos tā var notikt privāti.

Par piespiedu izpildes lietās saņemtajām naudas summām pēc iespējas ātrāk jāpaziņo pieteikuma iesniedzējam un tās jāizmaksā.

4.3 Kāds ir izpildu darbību saistošais raksturs?

Piespiedu izpildes lietas saskaņā ar Izpildes kodeksu

Lēmuma par apķīlāšanu maksimālais spēkā esamības termiņš nav noteikts. Tomēr tiesību aktos tiek prezumēts, ka apķīlātais īpašums tiks pārdots nekavējoties; sk. 3.2. punktu.

Ja iespējams, izlikšanai jānotiek četru nedēļu laikā no brīža, kad Izpildes iestāde saņēmusi visus nepieciešamos dokumentus.

Piespiedu izpildes lietas saskaņā ar Bēmu un vecāku kodeksu

Lēmums par piespiedu izpildi stājas spēkā nekavējoties, ja nav noteikts citādi. Tas ir spēkā, līdz tiek pieņemts lēmums par pretējo. Rīkojumā par sodu parasti ir norādīts, ka noteiktā termiņā jāveic kāda darbība, piemēram, bērns jāatdod pieteikuma iesniedzējam. Lēmumā par piespiedu izpildi attiecībā uz tikšanos parasti ir norādīts, kad tikšanās var notikt, un to parasti piemēro vairākus mēnešus uz priekšu.

Lēmums piespiedu izpildes jautājumā neliedz izvērtēt no jauna iesniegtus pieteikumus.

5 Vai pastāv iespēja pārsūdzēt lēmumu, ar kuru izpildu darbību veikšana tika atļauta?

Piespiedu izpildes lietas saskaņā ar Izpildes kodeksu

Izpildes iestādes pieņemtos lēmumus parasti var pārsūdzēt. Pārsūdzību, kas paredzēta rajona tiesai, iesniedz izpildes iestādei.

Persona, uz kuru attiecas lēmums, var pārsūdzēt izpildes iestādes lēmumu, ja tas ir bijis tai nelabvēlīgs. Lēmumus par ieturējumiem no algas var pārsūdzēt, neievērojot konkrētu termiņu. Lēmumus par citas mantas apķīlāšanu var pārsūdzēt trīs nedēļu laikā no to izsniegšanas. Trešās personas šo apķīlājumu var pārsūdzēt, neievērojot konkrētu termiņu.

Rajona tiesa var nolemt, ka izpildu darbības pagaidām nav veicamas (to sauc par kavēšanu), vai, ja tiek konstatēts, ka tam ir konkrēts pamats — ka jau veiktās darbības ir jāatceļ.

Piespiedu izpildes lietas saskaņā ar Bēmu un vecāku kodeksu

Par rajona tiesas lēmumu piespiedu izpildes jautājumos var vērsties apelācijas tiesā. Apelācija ir jānoformē rakstiski un jāiesniedz rajona tiesā. Apelācijas iesniegšanas termiņš ir trīs nedēļas.

6 Vai uz izpildi attiecas ierobežojumi, jo īpaši saistībā ar parādnieka aizsardzību vai termiņiem?

Izpildes kodeksā ir noteikumi, kas ierobežo piespiedu izpildes iespēju, piemēram, lai aizsargātu parādnieku. Parādnieks var ierobežotā apmērā novērst piespiedu izpildi, iebilstot pret to, piemēram, noilguma dēļ. Visbiežākie piespiedu izpildes ierobežojumu piemēri ir noteikta īpašuma un noteiktas mantas atbrīvošana no apķīlāšanas, balstoties uz parādnieka vajadzībām. Piemēram, no mantisku lietu apķīlāšanas var būt izslēgts tā dēvētais "labums" ("neapķīlājams īpašums"), piemēram, dzīvoklis, kurā ir parādnieka pastāvīgā dzīvesvieta, un nauda, kas parādniekam nepieciešama sevis tūlītējai uzturēšanai. Ieturēšana no algas nenotiks attiecībā uz "rezerves summu", no kuras sedz parastos dzīvošanas izdevumus un parādnieka mājokļa izmaksas.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

Your
Europe

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 16/12/2020

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.